

NIEUWSBRIEF IV

HET GROTE GAASVLIEGENPROJECT

ZEG JA TEGEN NEUROPTEROIDEA!

Vierde nieuwsbrief Gaasvliegen en Verwanten

Waar nog meer te volgen?

Instagram: [gaasvliegen](#)

Facebook: [Project Neuroptera](#)

EIS-werkgroepspagina (inclusief determinatieliteratuur): <https://www.eis-nederland.nl/neuropterida>

Inleiding

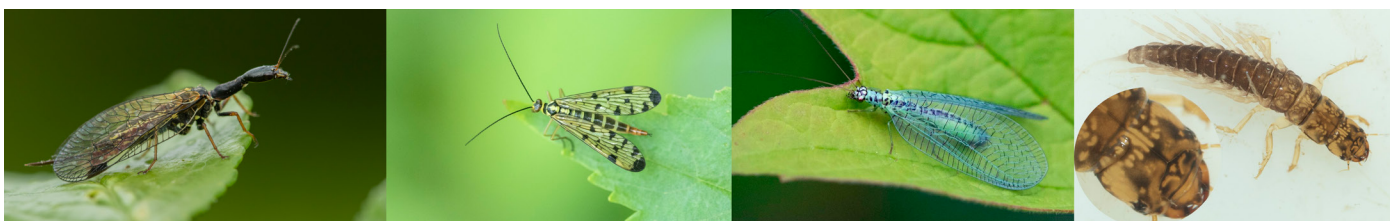
De warmteprík heeft na lange vertragingen er voor gezorgd dat er eindelijk goede aantallen gaasvliegen zijn gaan vliegen! Het is interessant dat vooral groene gaasvliegen de afgelopen dagen veel worden waargenomen, terwijl de bruine gaasvliegen nog een beetje achter blijven. Intussen is het project in vol gas zich aan het ontwikkelen, met zelfs een ObsIdentify Challenge om een groter publiek te trekken!

Een vos komt de gaasvliegenzoekers inspecteren tijdens de BioBlitz Katwijk.
Foto: Maartje Vijgenboom

Excursies

Woensdag 14 juni hebben Maartje en Daan een excursie geleid voor de BioBlitz Katwijk. Toen het nog licht was met slepen en later met een aantal nachtvlinderopstellingen. In de duinen en duinbossen kwamen we vooral in de avond nog leuke gaasvliegensoorten tegen, zoals meerdere bontadergrijsjes en een gele gaasvlieg. Het meest opvallende waren toch wel de grote aantallen van Groenbuikgaasvliegen, die soms wel met twintig tegelijk in het net zaten bij het slepen van eiken! Een soort om goed op te letten, want de automatische beeldherkenning maakt er een goudoogje of gewone gaasvlieg van. Let op de zwarte vlekjes op de kop, waarvan er één tussen de antennen zit. Het devies luidt dan ook: "Zie je vlekjes op de kop? Let dan extra op!"

Op zaterdag 16 juni was er de afsluitende excursiedag "24 uur natuur" voor de [Groene Trainees](#). De enthousiaste en leergierige trainees kregen allerlei excursies voorgeschoteld, waaronder een gaasvliegenexcursie 's middags en nachtvlinderexcursie in het holst van de nacht. Dit leverde veel leuke dieren op, maar helaas wat gaasvliegen betreft alleen enkele algemene soorten, zoals strobruintje, gewone gaasvlieg en goudoogje. Desalniettemin was het een bijzonder geslaagde avond, met veel andere soorten!

Groene trainees leren hoe je gaasvliegen en andere insecten zoekt. Foto: Daan Drukker

Gaasvliegen in het nieuws

Begin juni gingen we met verslaggever Pleun Aarts van Vroege Vogels op pad om te zoeken naar Watergaasvliegen en andere interessante insecten van de Veluwe beken. Het is een leuk item geworden! Je kunt het [hier terugluisteren](#) vanaf minuut 46!

Challenge ObsIdentify

In de herkenningsapp van ObsIdentify kun je nu ook meedoen met een zogenaamde Challenge. Binnen deze Challenge doen alle gaasvliegen, kameelhalsvliegen en schorpioenvliegen mee. Of je ze via de site of via de app invoert, maakt niet uit. Je kunt zo een mooie ranking bijhouden van het aantal geziene soorten en het aantal waarnemingen wat je doet. Maar **pas op!** De automatische beeldherkenning werkt nog niet heel goed voor de gaasvliegen. Er zal vaak onterecht gesuggereerd worden dat je een goudoogje of gewone gaasvlieg hebt gezien, dus check het altijd even met de soortzoekers! Gelukkig staat er een adminteam voor jullie klaar om te helpen met determineren.

Bijzondere waarnemingen

De admins op Waarneming.nl Bibiche, Daan en Maartje komen zo nu en dan leuke dingen tegen. Hier een overzicht:

Tweede zwartkopmierenleeuw voor Zuid-Holland

Luuk Punt zoekt al jaren de verlichte Katwijkse muurtjes af op zoek naar nachtvlinders. Op 13 juni vond hij zowaar een Zwartkopmierenleeuw! Dit is pas de tweede keer dat de soort in de provincie Zuid-Holland werd waargenomen, en de enige andere waarneming kwam uit 1958 (zie tweede foto)! In tegenstelling tot de Gevlekte mierenleeuw is de Zwartkopmierenleeuw zeer zeldzaam langs de kust, met alleen een echte populatie in de Schoorlse duinen. Een bijzondere vondst dus!

De tweede (links) en eerste (rechts) zwartkopmierenleeuw voor Zuid-Holland. Foto's: Luuk Punt en Daan Drukker in Naturalis

Helmbruintjes

Na haar online ontdekking van de helmbruintjes is Maartje op zoek gegaan naar “the real deal”:

In het weekend van 17 tot 19 juni ging ik er een weekend op uit met een combikamp tussen de JNM en de Jeugdsectie van de NTKC in Ouddorp, Zuid-Holland. Van tevoren had ik al in mijn hoofd dat in deze omgeving een paar decennia geleden enkele waarnemingen waren gedaan van het helmbruintje (*Wesmaelius balticus*), maar vanwege de zeldzaamheid en het voorkomen van slechts drie waarnemingen op Waarneming.nl liet ik dit niet te veel naar mijn hoofd stijgen. Desalniettemin wilde ik mijn geluk testen, en liet ik tijdens een nachtelijke zeevonk-excursie toch een LedEmmer achter tegen een hekje bij de strandovergang, precies op de overgang tussen strand en een helmgras-rijke duin. Toen ik een uur later terugkwam kon mijn geluk niet op: het zwermde er van de nachtvlinders, micro's en schietmotten. De mogelijkheid op een helmbruintje was in mijn hoofd zo nihil, dat ik op het zien van een bruin gaasvliegje even niet wist wat me overkwam. Snel in een potje om te bekijken, en jawel: ik had een helmbruintje gevonden! Al snel volgde er nog drie, tot ongeloof van mezelf; dit zeer zeldzame dier vloog ons hier letterlijk om de oren. Zouden we er dus stilletjes vanuit kunnen gaan dat het dus beter gesteld is met de soort dan we dachten? Wellicht, al moeten we niet vergeten dat er een duidelijk waarnemerseffect aanwezig is. Het strand is al geen gebruikelijke plaats voor een nachtvlinderdoek, en dan is het opmerken van zo'n klein, bleek beestje ook niet per se voor de hand liggend als je voornamelijk geïnteresseerd bent in nachtvlinders.

Mocht je dus in de buurt wonen van, of bij strand verblijven deze zomer, schroom dan niet om eens (met toestemming) te gaan nachtvlinderen in de duinen. Wie weet kom je er ook eentje tegen, en kun je ons helpen om de verspreiding beter in kaart te brengen!

Eén van de helmbruintjes van de Ouddorpse strandopgang. Foto: Maartje Vijgenboom

Nu te vinden

We zitten nu midden in de vliegtijd van bijzonder veel soorten! Eigenlijk moet je overal op bedacht zijn. Alleen de tweevleugelbruintjes, roodkopschorpioenvliegen en gevlekte mierenleeuwen beginnen eigenlijk pas in juli. De kameelhalsvliegen zijn ook ongeveer klaar. We mogen dus gaan dromen van echt gekke soorten! Wie vindt de hangvlieg terug op de Pietersberg?

Een vrij algemene, maar spectaculaire soort is de Gele gaasvlieg (*Nineta flava*). Ze worden de laatste tijd regelmatig gezien, en ze vallen op doordat ze een stuk groter zijn dan bijvoorbeeld een goudoogje. Belangrijk: als je deze soort met het grote boek van de Aspöcks zou uitsleutelen dan kom je op *Nineta guadamarrensis/principiae* uit, omdat ze zeker aan de basis van de vleugels behoorlijk wat zwarte dwarsaders hebben. Op basis van het genitaal zijn ze echter tot nu toe allemaal als *Nineta flava* bevestigd, en ook als je de Franse sleutel gebruikt van Canard et al. (1998) kom je tot een correcte determinatie. Canard en zijn collega's hebben zich toen verdiept in het genus. De "echte" *principiae* heeft zwarte dwarsaders tot in de vleugelpunt, terwijl onze *flava* alleen in het eerste derde van de vleugel zwarte dwarsaders heeft (en meestal alleen aan de uiteinden zwart).

Veel gaasvliegplezier aan iedereen!

De Gele gaasvlieg op de Meinweg, met zwarte dwarsaders aan de basis. Foto: Daan Drukker

Gaasvlieg of verwant gezien? Voer hem in met goede foto's op [Waarneming.nl](https://www.waarneming.nl)!

21 juni 2023. Vragen of opmerkingen? Stuur een mail naar Daan Drukker: daan.drukker@naturalis.nl